

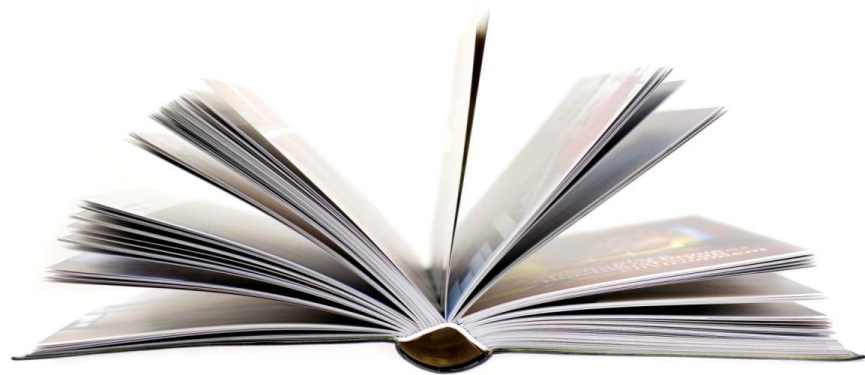
Hitelintézetek ellenőrzése

Bevezetés

(Banki mérleg, eredménykimutatás, törvényi vonatkozások, ügyfélbetétek, saját tőke elemek könyvvizsgálata)

Rózsa Zsolt

2014. október 2.

Jogszabályi háttér

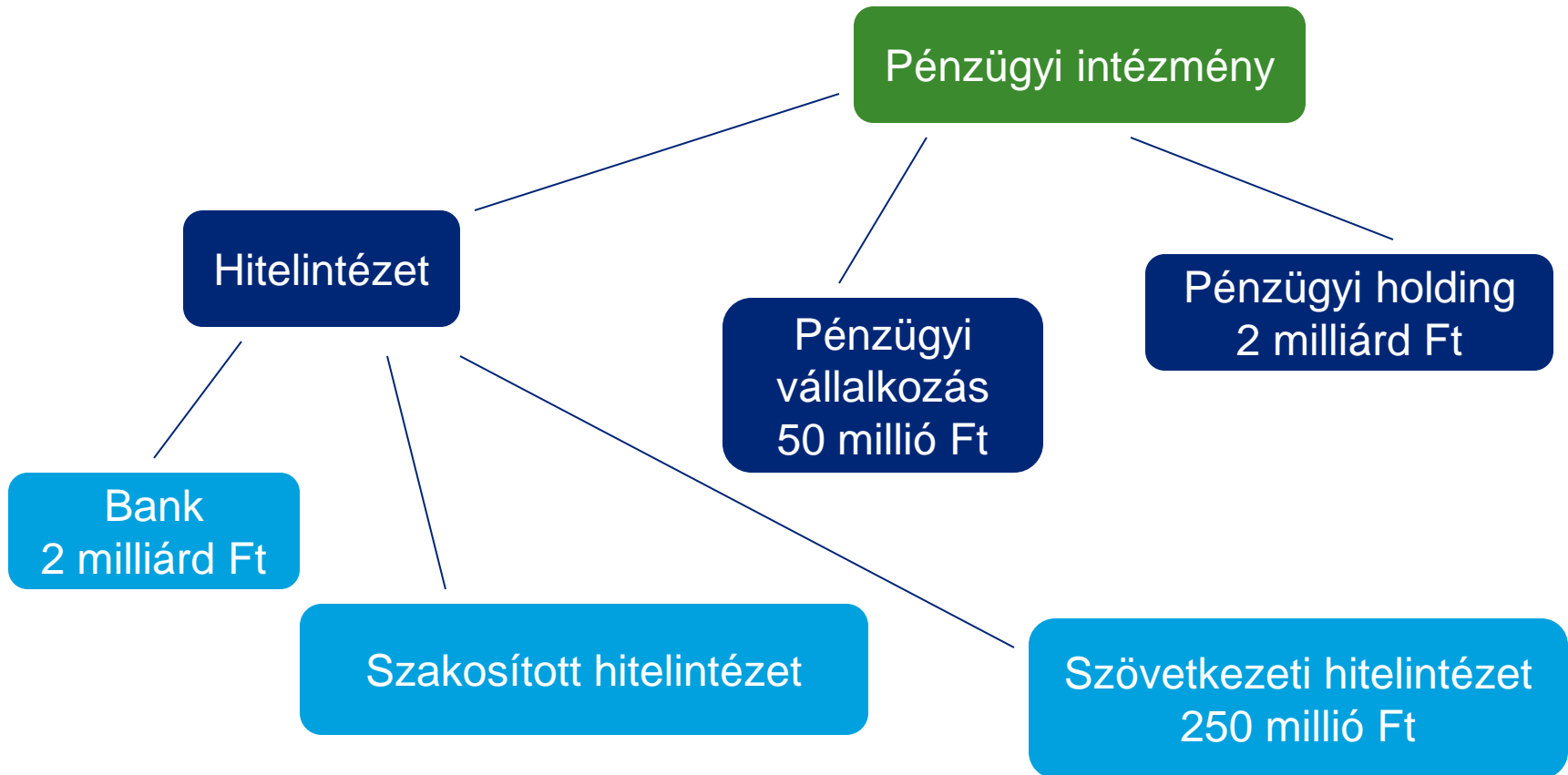
Jogszáabályi háttér

- 1994. évi XLII. Törvény
a Magyar Export-Import Bank Részvénytársaságról és a Magyar Exporthitel Biztosító Részvénytársaságról
- 2013. évi CCXXXVII. Törvény
a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról
- 1996. évi CXIII. törvény
a lakástakarékpénztárakról
- 1997. évi XXX. törvény
a jelzálog hitelintézetéről és a jelzáloglevélről (Jht.)
- 2001. évi XX. törvény
a Magyar Fejlesztési Bank Részvénytársaságról
- 2000. évi C. törvény
a számvitelről
- 2001. évi LVIII. törvény
a Magyar Nemzeti Bankról
- 2006. évi IV. törvény
a gazdasági társaságokról
- 244/2000. (XII. 24.) Korm. rendelet
a kereskedési könyvben nyilvántartott pozíciók, kockázatvállalások, a devizaárfolyam kockázat és nagykockázatok fedezetéhez szükséges tőkekövetelmény megállapításának szabályairól és a kereskedési könyv vezetésének részletes szabályairól

Jogszabályi háttér

- **250/2000. (XII. 24.) Korm. rendelet**
a hitelintézetek és a pénzügyi vállalkozások éves beszámoló készítési és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól
- 196/2007. (VII. 30.) Korm. rendelet
a hitelezési kockázat kezeléséről és tőkekövetelményéről
- 200/2007. (VII. 30.) Korm. rendelet
a működési kockázat kezeléséről és tőkekövetelményéről
- 234/2007. (IX. 4.) Korm. rendelet
a hitelintézetek nyilvánosságra hozatali követelményének teljesítéséről
- 380/2007. (XII. 23.) Korm. Rendelet
a hitelintézetek értékpapírosítási tőkekövetelményéről
- 381/2007. (XII. 23.) Korm. rendelet
a hitelintézet partnerkockázatának kezeléséről
- 5/2007. (III. 28.) PM rendelet
a származtatott (derivatív) ügyletek fedezetbe vonásáról és nyilvántartásáról (Jht-hez)
- 27/2007. (XII. 20.) PM rendelet
az összevont alapú szavatoló tőke és összevont alapon számított tőkekövetelmény számításáról

Pénzügyi intézmények (Hpt. 4-6. és 9. §)

A Hpt alá tartozó intézmények különböző társasági formákban működhetnek

Hpt alá tartozó intézmények	Rt	Fióktelep	Kft	Szövetkezet	Alapítvány
Bank	✓	✓			
Szakosított hitelintézet ¹⁾	✓	✓			
Szövetkezeti hitelintézet ²⁾				✓	
Pénzügyi vállalkozás	✓	✓	✓	✓	✓
Pénzforgalmi intézmény	✓	✓	✓	✓	
Elektronikus pénzkibocsátó intézmény	✓	✓	✓	✓	

Gt hatálya alá tartoznak (Rt, Fióktelep, Kft)

Fkt. hatálya alá tartoznak (Fióktelep)

Szövetkezeti tv. (Szövetkezet)

Ptk. (Alapítvány)

1) jelzálogbankok, lakástakarék-pénztárak, MFB, EXIM, KELER

2) takarékszövetkezetek, hitelszövetkezetek

A Hpt szerinti működési formát a végzett pénzügyi szolgáltatások köre határozza meg

Pénzügyi szolgáltatások	Pénzügyi intézmények			
	Hitelintézetek			Pénzügyi vállalkozás
	Bank	Szaksított hitelint.	Szövetkezeti hitelint.	
<i>betét gyűjtése és más visszafizetendő pénzeszköz – saját tőkét meghaladó mértékű – nyilvánosságtól történő elfogadása</i>	X			
<i>hitel és pénzkölcsön nyújtása</i>	X			
pénzügyi lízing				
pénzforgalmi szolgáltatások nyújtása	X			X
elektronikus pénz kibocsátása				
papír alapú készpénz-helyettesítő fizetési eszköz (például papír alapú utazási csekk, váltó) kibocsátása, illetve pénzforgalmi szolgáltatásnak nem minősülő ezzel kapcsolatos szolgáltatás nyújtása				
kezesség és bankgarancia vállalása				
valutával, devizával, váltóval, illetve csekkel saját számlára vagy bizományosként történő kereskedelmi tevékenység				
pénzügyi szolgáltatás közvetítése				
letéti szolgáltatás, széfszolgáltatás				
hitel referencia szolgáltatás				

A Hpt szerinti működési formát a végzett pénzügyi szolgáltatások köre határozza meg

Kiegészítő pénzügyi szolgáltatások	Bank	Szakosított hitelint.	Szövetkezeti hitelint.	Pénzügyi vállalkozás
pénzváltási tevékenység	■	■	■	
fizetési rendszer működtetése	■	■		■
pénzfeldolgozási tevékenység	■	■		
pénzügyi ügynöki tevékenység a bankközi piacon	■	■	■	■

A tevékenységek üzletszerűen csak engedéllyel végezhetők!

Milyen egyéb feltételeket kell még teljesíteni?

Személyi és tárgyi feltételek:

- jogszabálynak megfelelő **számviteli rend**, valamint **nyilvántartási rend**
  - **prudens működésnek** megfelelő belső szabályzat
  - pénzügyi szolgáltatás nyújtásához szükséges, külön jogszabályban meghatározott **személyi feltételek**
  - tevékenység végzésére alkalmas **technikai, informatikai, műszaki, biztonsági felszereltség, helyiség**
  - **ellenőrzési eljárások és rendszerek**, valamint vagyonbiztosítás
  - **működési kockázatok csökkentését szolgáló információs és ellenőrzési rendszer**, valamint a **rendkívüli helyzetek kezelésére vonatkozó terv**
  - **áttekinthető szervezeti felépítés.**
-
- **Főkönyvi rendszer**
  - **Kockázatvállalási szabályzatok**
  - **HR**
  - **IT**
  - **Bankbiztonság**
  - **BCP, DRP**
  - **SzMSz, organigramm**

Ahány bank annyiféle szervezeti felépítés...

Members of MC

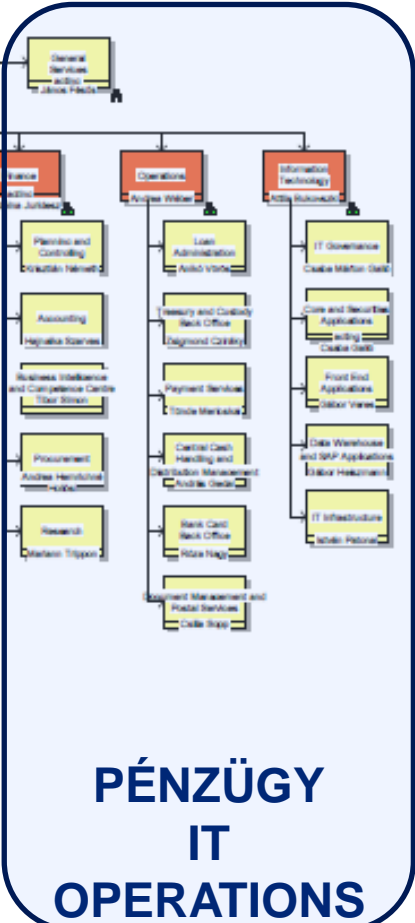
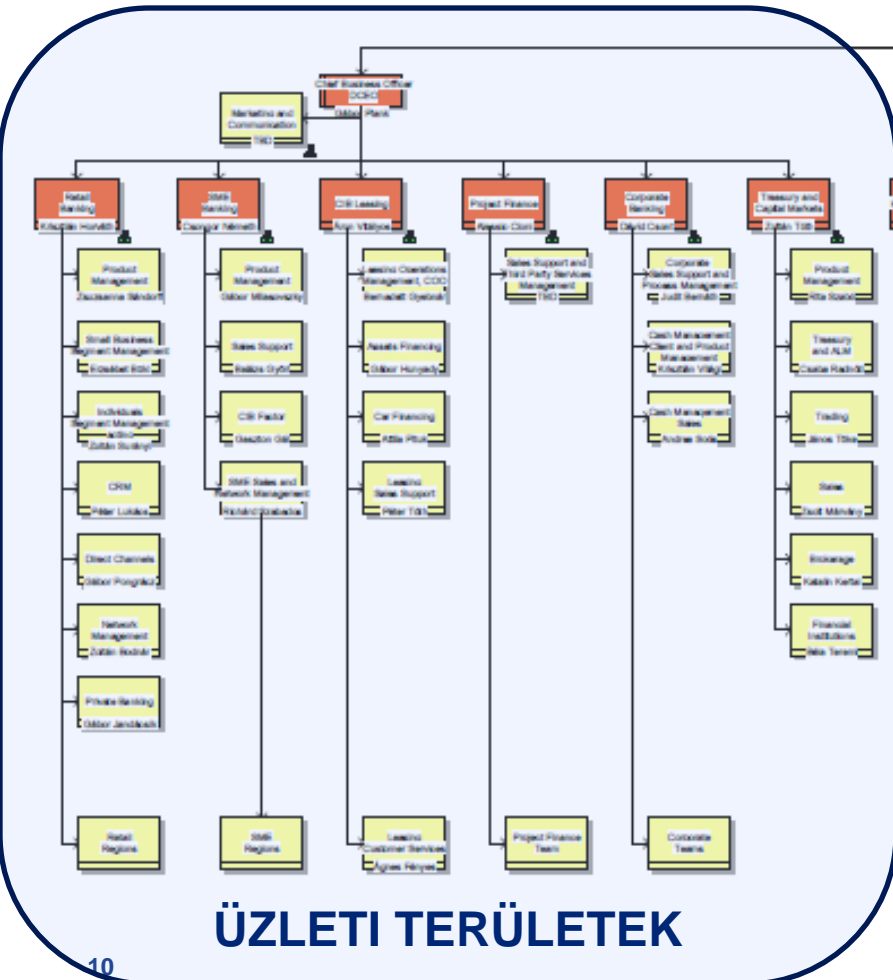
FB

Belső audit

Board

CEO

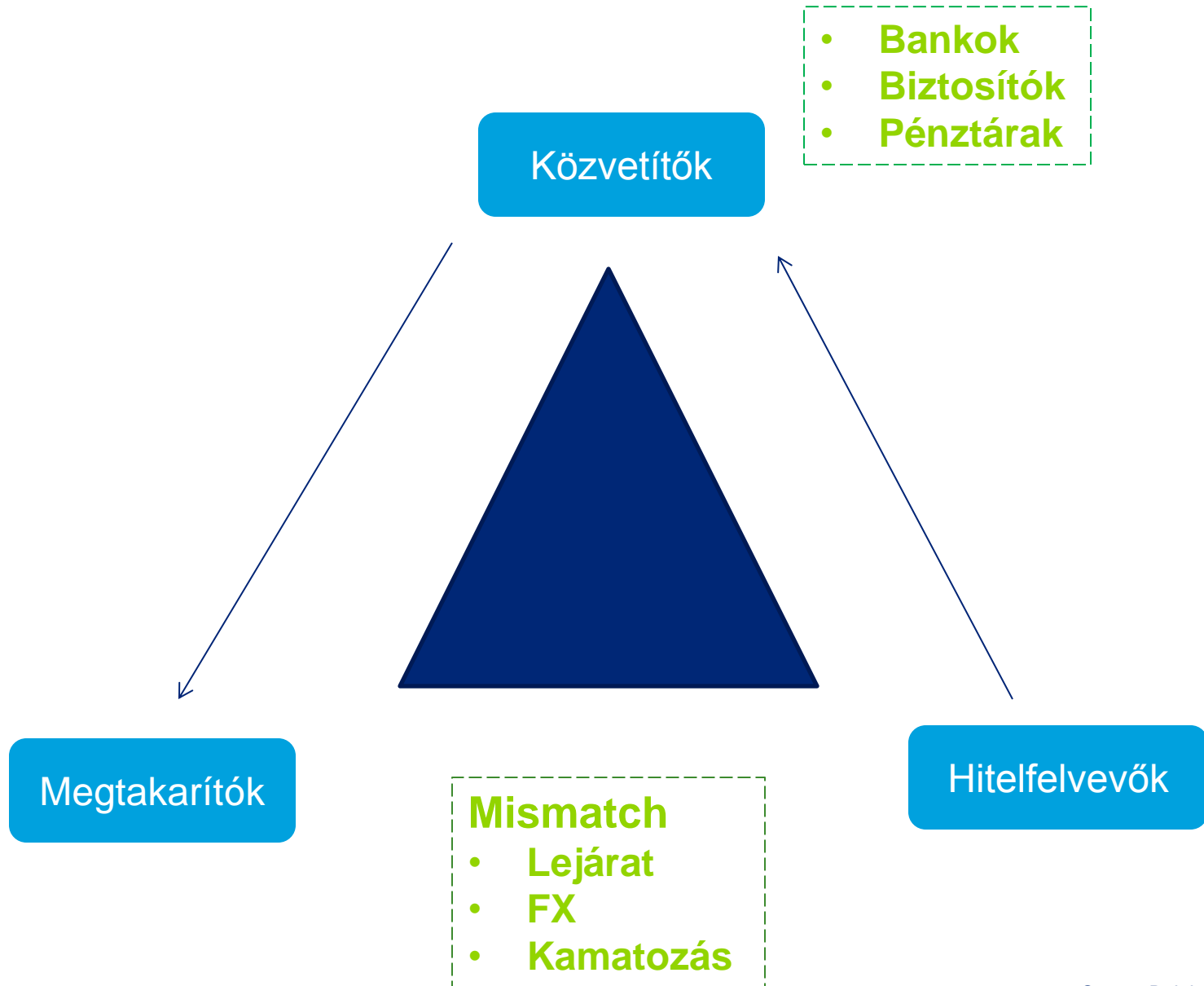
Törzskar

A bank és a szakosított hitelintézet belső ellenőrzési rendszert működtet

- A belső ellenőrzési rendszer működtetésének célja:
  - a hitelintézet **jogszabályoknak megfelelő működésének** elősegítése,
  - a hitelintézet **belső szabályzataiban foglalt előírások betartásának** ellenőrzése,
  - a jogszabályoktól és a belső szabályzatokban foglaltaktól való eltérések feltárása, jelentése, továbbá **javaslattétel a feltárt hiányosságok kijavítására,**
  - a döntéshozatalhoz szükséges **pénzügyi és egyéb információk biztosítása,**
  - **a hitelintézet és ügyfelei eszközeinek és a tulajdonosok érdekeinek védelme**
- A belső ellenőrzési rendszer elemei a belső ellenőrzés (a folyamatba épített ellenőrzés, a vezetői ellenőrzés és a belső ellenőrzési szervezet), valamint a **vezetői információs rendszer.**
- A belső ellenőrzési rendszert a hitelintézet által folytatott szolgáltatási tevékenységek sajátosságaival, kiterjedtségével, összetettségével és kockázataival összhangban kell kialakítani.

A pénzügyi közvetítői rendszer háromszöge

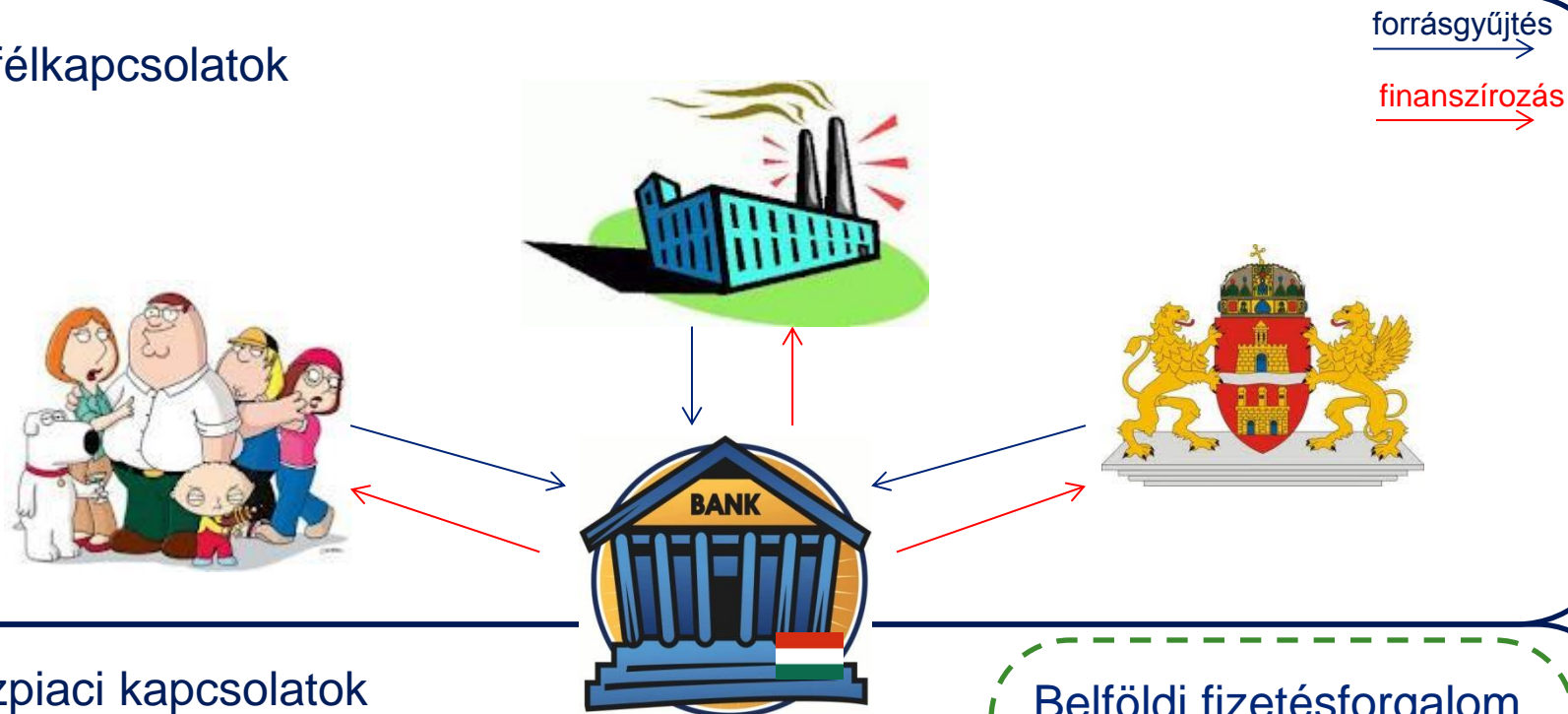

Mitől speciális intézmény a bank?

- **Eszköztranszformátor**: a pénzügyi befektetés egyik formáját egy másik formává alakítja = pénzügyi közvetítő (nem az egyetlen)
- **Finanszírozza a gazdaságot** (nem kizárólagos)
- Hitelműveleteivel képes **pénzt teremteni** (szinte kizárólagos)
- Lebonyolítja a **pénzforgalmat** (szinte kizárólagos)

- Csökkenti (átvállalja) ügyfelei hitel, likviditási és piaci kockázatait („**kockázattal kereskedik**” – első az egyenlők közül)
- A „csoda”: likvid eszközöket kínál forrásoldalon, miközben illikvid, magas árkockázatú eszközöket tart eszközoldalon
- A betétesek pénzét kockáztatja („más pénzével játszik”)
- **Mindezért: speciális szabályozás („banktörvény” – Hpt)**

Kikkel kerül kapcsolatba a bank?

Ügyfélkapcsolatok

Pénzpiaci kapcsolatok

Nemzetközi fizetésforgalom

Belföldi fizetésforgalom

Kik a legfontosabb ügyfelek és milyen termékeket nyújt a bankszektor számukra?

Lakossági ügyfelek

- Számlavezetés, kártyák
- Betéti termékek
- Befektetési termékek (befektetési jegyek, értékpapírok, ...)
- Folyószámlahitel, hitelkártya
- Jelzáloghitel
- Áruhitel
- Személyi kölcsön
- Gépjármű kölcsön / lízing
- Lakástakarék

Vállalati ügyfelek

- Számlavezetés, kártyák
- Betéti termékek
- Befektetési termékek (befektetési jegyek, értékpapírok, Treasury termékek)
- Folyószámlahitel
- Forgóeszközhitel (rulírozó)
- Beruházási hitelek
- Projekt finanszírozás
- Szindikált hitelek
- Támogatott hitelek
- Bankgaranciák
- Okmányos ügyletek (kereskedelem finanszírozás)

Önkormányzati ügyfelek

- Számlavezetés, kártyák
- Betéti termékek
- Értékpapír vásárlás
- Hitelek speciális céllal (közmű, csatorna)
- EU támogatás refinanszírozás

A mérleg tagolása

A pénzügyi intézmények mérlegének főbb vonásai

A mérleg felépítését és tartalmát a 250/2000. (XII.24.) számú Kormányrendelet határozza meg.

Formai jellemző: **csökkenő likviditási sorrendben** tartalmazza az eszközöket és a forrásokat.

Tartalmi jellemző: a hitelintézetek mérlegének **főösszege** többszörösen **meghaladja a saját tőkéjének összegét**, mert a betétgyűjtési és pénzforgalmi szolgáltatás útján jelentős tőkeáttételre kerül sor.

A mérleg hátoldalán: **mérlegen kívüli kötelezettségek** [függő és jövőbeni (biztos) kötelezettségek] szerződés szerinti értékének összegét. Csalás, visszaélés miatt a társaságot veszteség éri.

A mérleg tagolása

ESZKÖZÖK (aktívák)

1. Pénzeszközök
2. Állampapírok
3. Hitelintézetekkel szembeni követelések
4. Ügyfelekkel szembeni követelések
5. Hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok, beleértve a rögzített kamatozásúakat is
6. Részvények és más változó hozamú értékpapírok
7. Részvények, részesedések befektetési célra
8. Részvények, részesedések kapcsolt vállalkozásban
9. Immateriális javak
10. Tárgyi eszközök
11. Saját részvények
12. Egyéb eszközök
13. Aktív időbeli elhatárolások

Eszközök összesen

*Ebből: – FORGÓESZKÖZÖK
– BEFEKTETETT ESZKÖZÖK*

A mérleg tagolása

FORRÁSOK (passzívák)

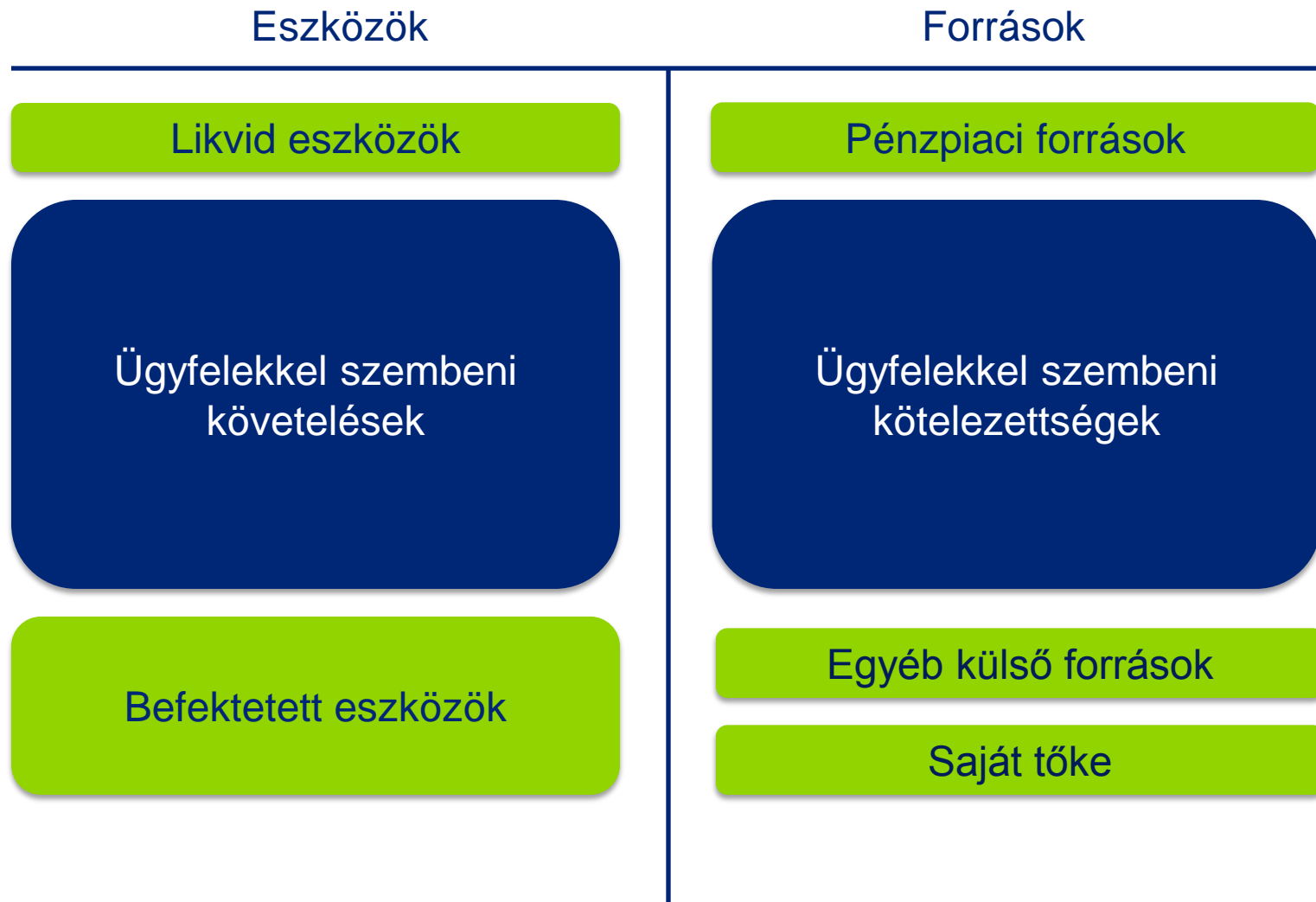
1. Hitelintézetekkel szembeni kötelezettségek
2. Ügyfelekkel szembeni kötelezettségek
3. Kibocsátott értékpapírok miatt fennálló kötelezettség
4. Egyéb kötelezettségek
5. Passzív időbeli elhatárolások
6. Céltartalékok
7. Hátrasorolt kötelezettségek
8. Jegyzett tőke
9. Jegyzett, de még be nem fizetett tőke (-)
10. Tőketartalék
11. Általános tartalék
12. Eredménytartalék ($\pm$)
13. Lekötött tartalék
14. Értékelési tartalék
15. Mérleg szerinti eredmény ($\pm$)

Források összesen

Ebből:

- RÖVID LEJÁRATÚ KÖTELEZETTSÉGEK
- HOSSZÚ LEJÁRATÚ KÖTELEZETTSÉGEK
- SAJÁT TŐKE

Hogyan épül fel a bankmérleg?

Hogyan épül fel a bankmérleg?

250/2000 kormányrendelet a hitelintézetek és a pénzügyi vállalkozások éves beszámoló készítési és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól

Eszközök

Pénztár és elszámolási számlák

22%

Értékpapírok (kötvények, részvények)

8%

Jegybanki és bankközi betétek

60%

Hitelek

Vagyoni érdekeltségek

Aktív elszámolások

Saját eszközök

Források

Betétek

45%

Mon.pü.int-től származó betétek

20%

Felvett hitelek

15%

Saját kibocsátású, hitelviszonyt megtestesít értékpapírok

10%

Passzív elszámolások

Céltartalék

Saját tőke

8%

Főbb területek

Hitelek

Treasury

Egyéb

- Kockázatok, folyamatok
- Mérleg tételek
- Eredménykimutatás tételek
- Mérleg alatti tételek

- Értékpapírok
- Derivatívák
- Mérleg tételek
- Eredménykimutatás tételek
- Mérleg alatti tételek

Mi van a mérleg alatt?

Követelések

Függő és biztos
(jövőbeni) követelések pénzeszközre
és egyéb eszközre vonatkozó összege

Kötelezettségek

Függő kötelezettségek

Biztos jövőbeni kötelezettségek

Függő kötelezettségek

- opciós ügyletek
- garanciavállalás, kezességvállalás
- visszavonható készenléti (standby) hitellel
- visszavonhatatlan hitellevek és az akkreditívek
- hitelszerződés alapján még igénybe vehető keretösszeg
- harmadik fél tartozásaiért biztosítékként szolgáló, a mérlegben nem szereplő vagyontárgyak
- nem valódi penziós ügyletek
- hitelígérvények
- kötelezettségvállalásra vonatkozó ígérvények;
- váltó forgatásból eredő kötelezettségek
- le nem zárt peres ügyekkel kapcsolatban várható kötelezettségek
- portfólió kezelés kapcsán saját ügyfelek felé vállalt tőkegarancia, illetve hozamgarancia
- befektetési alapkezelők vagy portfóliókezelők által vállalt tőkegarancia, illetve hozamgarancia után vállalt
- bankgarancia
- egyéb eszközre vonatkozó függő kötelezettségek

Biztos jövőbeni kötelezettségek

- határidős adásvételi ügyletek
- swap ügyletek határidős ügyletrésze miatti kötelezettségek (a kamatok cseréjére vonatkozó swap ügylet esetén a vállalt fix, illetve változó kamat értékelés napján – a mérleg fordulónapján – fennálló mértékével a teljes hátralévő futamidőre számított kamatra vonatkozó fizetési kötelezettség)
- egyéb eszközre vonatkozó biztos (jövőbeni) kötelezettségek

Bankmérleg az ügyféltermékek szempontjából

Bankmérleg a likviditáskezelés szempontjából

Eszközök	Források
Pénzeszközök	Jegybanki hitel
Kereskedési célú értékpapírok	Bankközi források
Bankközi kihelyezések	
Jegybanki betét	
Derivatív termékek (deviza, kamat)	

Bankmérleg a banküzem működése szempontjából

Eszközök	Források
Befektetések (leányvállalatok)	
Tárgyi eszközök (IT, banküzemi ingatlanok)	
Immateriális javak	

Bankmérleg a biztonsági tételek szempontjából

Eszközök	Források
	<p data-bbox="1029 332 1744 415">Céltartalékok</p> <p data-bbox="1029 444 1744 526">Alárendelt kölcsöntőke</p> <p data-bbox="1029 555 1744 638">Saját tőke</p>

Bankmérleg az egyéb tételek szempontjából

Eszközök	Források
Egyéb kihelyezések	Egyéb források
Aktív elhatárolások	Passzív elhatárolások

Az eredménykimutatás tagolása

Az eredménykimutatás tartalmát a 250/2000. (XII.24.) számú Kormányrendelet határozza meg.

Formája függőleges vagy vízszintes.

speciális forgalmi szemléletű eredménykimutatás:

a pénzügyi és befektetési szolgáltatások, valamint a nem pénzügyi és befektetési szolgáltatások bevételei és ráfordításai kerülnek egymással szembeállításra és csak azok a költségek szerepelnek az általános igazgatási költségek között, amelyek a szolgáltatásokra közvetlenül nem terhelhetők.

Aktívált saját teljesítmények nincs (költségeket csökkentő tétel)

Értékvesztés és céltartalék képzése és felhasználása önálló sorokon szerepel jelentőségénél fogva.

Az eredménykimutatás tagolása

Eredménykimutatás

1. Kapott kamatok és kamat jellegű bevételek
2. Fizetett kamatok és kamat jellegű ráfordítások

KAMATKÜLÖNBÖZET

3. Bevételek értékpapírokból
4. Kapott (járó) jutalék- és díjbevételek
5. Fizetett (fizetendő) jutalék- és díjráfordítások
6. Pénzügyi műveletek nettó eredménye
7. Egyéb bevételek üzleti tevékenységből
8. Általános igazgatási költségek
9. Értékcsökkenési leírás
10. Egyéb ráfordítások üzleti tevékenységből
11. Értékvesztés követelések után és kockázati céltartalékképzés a függő és biztos (jövőbeni) kötelezettségekre
12. Értékvesztés visszairása követelések után és kockázati céltartalék felhasználása a függő és biztos (jövőbeni) kötelezettségekre
13. Értékvesztés a befektetési célú hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok, kapcsolt- és egyéb részesedési viszonyban lévő vállalkozásban való részvények, részesedések után

Eredménykimutatás tagolása

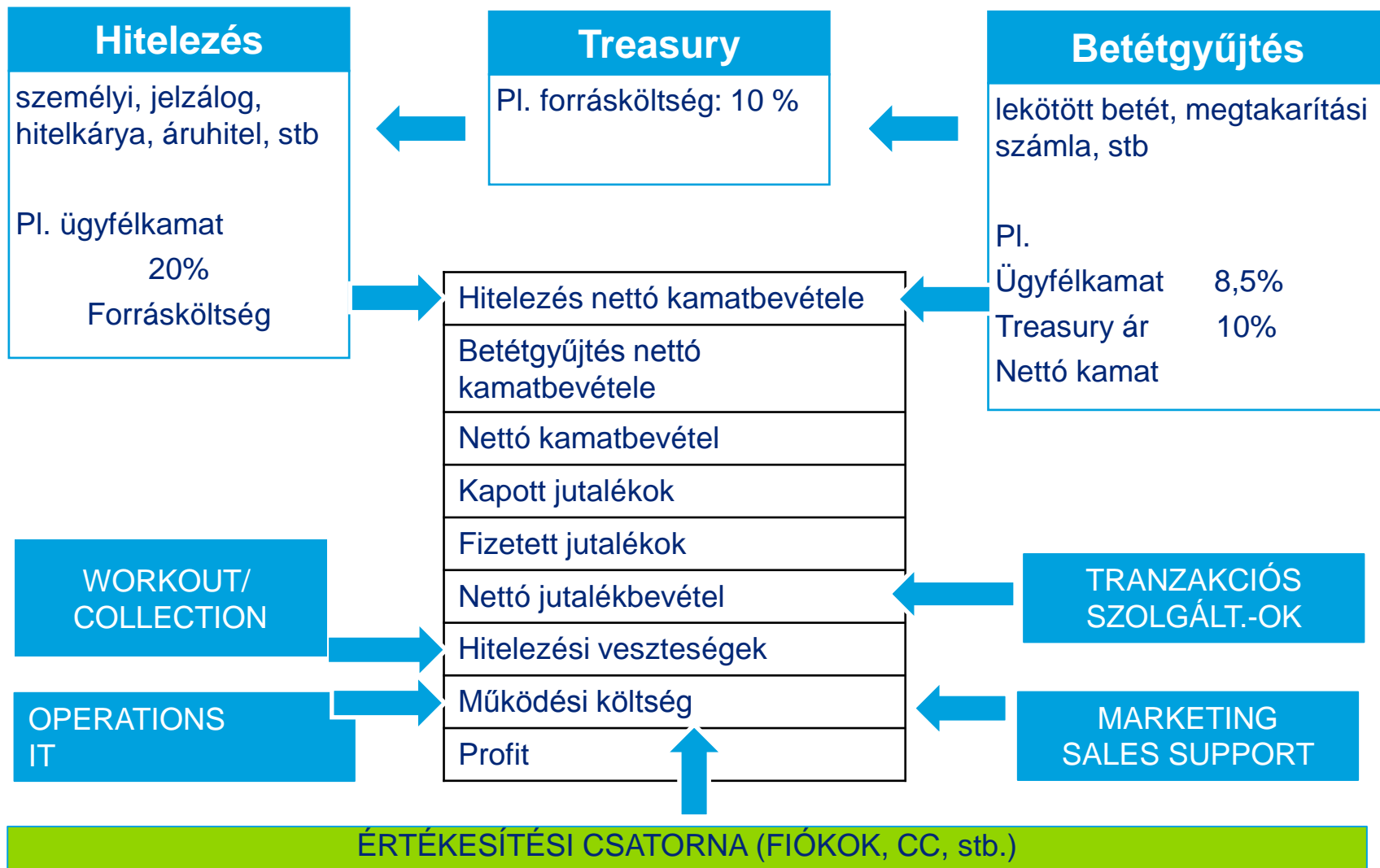
14. Értékvesztés visszaírása a befektetési célú, hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok, kapcsolt- és egyéb részesedési viszonyban lévő vállalkozásban való részvények, részesedések után
15. Szokásos (üzleti) tevékenység eredménye

EBBŐL:

PÉNZÜGYI ÉS BEFEKTETÉSI SZOLGÁLTATÁS EREDMÉNYE NEM PÉNZÜGYI ÉS BEFEKTETÉSI SZOLGÁLTATÁS EREDMÉNYE

16. Rendkívüli bevételek
17. Rendkívüli ráfordítások
18. Rendkívüli eredmény
19. Adózás előtti eredmény
20. Adófizetési kötelezettség
21. Adózott eredmény
22. Általános tartalékképzés, felhasználás ($\pm$)
23. Eredménytartalék igénybevétele osztalékra, részesedésre
24. Jóváhagyott osztalék és részesedés
25. Mérleg szerinti eredmény ($\pm 21 - / + 22 + 23 - 24$)

Hogyan is keres pénzt egy bank?

Cash flow kimutatás

4. Számú melléklet szerint

Gyakori az A változat

Kamatbevétel + cash-t generáló bevételek

- Kamatráfordítás + cash csökkentő ráfordítások (kifizetett osztalék is)

= Működési pénzáramlás

+/- eszköz állomány változások

Nettó pénzáramlás

Kiegészítő melléklet

Külön kiegészítő melléklet ellenőrző lista

PI. HPT szerinti nagykockázat vállalás bemutatása- nagykockázat a szavatoló tőke 10 %-a

a szavatoló tőke bemutatása, tőkemegfelelés bemutatása

Egy bank értékelése a számok tükrében

Mérlegstruktúrát jellemző mutatók

- Ügyfélhitel / Mérlegfőösszeg
- Ügyfélforrás / Mérlegfőösszeg
- **Ügyfélhitel / ügyfélbetét**
- Független kötelezettség / Ügyfélhitel
- Ügyfélhitel + független kötelezettség / Mérlegfőösszeg
- Saját tőke szerkezet
- Szavatoló tőke szerkezet
- Szavatoló tőke / ügyfélhitel
- Mérlegen kívüli kötelezettségek aránya: független és határidős
- Portfólió minőség szerinti megoszlása
- Portfólió ágazat szerinti megoszlása
- **Értékvesztés / Mérlegfőösszeg**
- **Értékvesztés / Ügyfélhitelek**

Jövedelmezőséget jellemző mutatók

- **ROA, ROE: átlagos állományokkal**
- **Tőkeáttétel: évvégi adatokkal**
- ROA felbontása: NIM, Tranzakciós jövedelem, Értékvesztés, Egyéb pü szolg, Működési költség, Egyéb (+/-)
- Jövedelemszerkezet: Kamatjövedelem, Tranzakciós jövedelem, Egyéb pü szolg jövedelem, Egyéb jövedelem
- Működési költség szerkezete
- Hatékonysági mutatók: egy főre jutó eszköz, profit, működési költség, személyi költség

A jövedelmezőségi összefüggés

ROE (Return on Equity) =

sajáttőke-arányos jövedelmezőség =
adózott eredmény / átlagos saját tőkeállomány

ROA (Return on Assets) =

eszközarányos jövedelmezőség =
adózott eredmény / átlagos eszközállomány

Tőkeáttétel =

összes eszköz / saját tőke

$$\text{ROE} = \text{ROA} * \text{TŐKEÁTTÉTEL}$$

Egy fontos tétel: az értékvesztés

250/2000 korm. rendelet 7.sz. melléklet:

Egyes kintlévőségek, befektetések, követelés fejében kapott készletek és mérlegen kívüli kötelezettségek értékelésének sajátos szabályai

- A minősítendő tételeket legalább **negyedévente** minősíteni kell és a tétel jellegétől függően alkalmazott
  - **egyedi értékelés** esetén, azokat az értékelés alapjául szolgáló eszközminősítési kategóriák,
  - **csoportos értékelés** esetén, azokat az értékelés alapjául szolgáló értékelési csoportok valamelyikébe kell besorolni
- Legalább a következő **5 eszközminősítési kategóriát** kell felállítani:
  - problémamentes,
  - külön figyelendő,
  - átlag alatti,
  - kétes,
  - rossz.

A kategóriákhoz a következő súlysávokat kell rendelni

- problémamentes 0%
- külön figyelendő 1-10%
- átlag alatti 11-30%
- kétes 31-70%
- rossz 71-100%

Egy fontos tétel: az értékvesztés

Az eszközminősítési kategóriákba sorolás – a tétel jellegétől függően – a következő szempontok együttes mérlegelése alapján történik:

- a) az **ügyfél-, illetve partnerminősítés**: a pénzügyi, illetve befektetési szolgáltatással érintett ügyfél vagy partner, illetve az értékpapír kibocsátójának pénzügyi helyzete, stabilitása, jövedelemtermelő képessége, és az ezekben bekövetkező változások,
- b) a **törlesztési rend betartása** (késedelmi idő): a kintlévőség törlesztésével kapcsolatban keletkezett tőke- és kamattörlesztési késedelmek alakulása,
- c) az ügyfélhez kapcsolódó **országkockázat** (politikai kockázatra, transzferkockázatra nézve egyaránt) és az abban bekövetkezett változás,
- d) a **fedezetként** felajánlott biztosítékok értéke, mobilizálhatósága, hozzáférhetősége és az ezekben bekövetkezett változás,
- e) a **tétel továbbértékesíthetősége, mobilizálhatósága** (a piaci kereslet-kínálati viszonyok és az elérhető piaci árak, a kibocsátó saját tőkéjében való részesedés a befektetés arányában),
- f) a tételből adódó veszteségnek minősülő jövőbeni kifizetési kötelezettség.

A bank működése szigorúan szabályozott tevékenység, amit belső szabályzatok keretében kell kontrollálni

A főtevékenységhez kapcsolódó legfontosabb szabályzatok:

- SZMSZ
- Kockázatvállalási szabályzat
- Ügyfél-, partnerminősítési szabályzat
- Fedezetértékelési szabályzat
- Ügyletminősítési szabályzat
- Követeléskezelési, work-out szabályzat
- ICAAP szabályzat
- Kockázati stratégia
- Validációs szabályzat (IRB)

Speciális előírások:

- Nagykockázat vállalás korlátozása
- Befektetések és ingatlanbefektetések korlátozása
- Belső hitelek korlátozása

Pénzügyi intézmények könyvvizsgálati sajátosságai

A legfontosabb prudenciális előírások a következők:

- szavatoló tőke követelmény
- tőkemegfelelési mutató
- befektetési korlátok
- nagykockázat vállalási korlátok
- belső hitel korlát
- kockázati céltartalékképzés
- általános tartalékképzés
- eszköz-forrás lejáratil összhang követelmény
- likviditás

Speciális előírások

Nagykockázatvállalás – Nagykockázat vállalásának minősül az egy ügyféllel vagy ügyfélcsoporttal szembeni kitettség, ha annak értéke eléri a hitelintézet szavatoló tőkéjének legalább **tíz százalékát**.

- Az egy ügyféllel vagy ügyfélcsoporttal szembeni kitettség értéknek az összege a hitelkockázat-mérséklés hatását is figyelembe véve
  - a) nem haladhatja meg a hitelintézet szavatoló tőkéjének a huszonöt százalékát, vagy
  - b) ha az ügyfél hitelintézet, befektetési vállalkozás, vagy az ügyfélcsoport egy vagy több hitelintézetet, befektetési vállalkozást is tartalmaz, akkor a negyvenkettő milliárd forint és az a) pontban meghatározott összeg közül a magasabbat.

Speciális előírások

Befektetések korlátozása

Szavatoló tőke 15%-a

- Vállalkozás jegyzett tőkéjének 51%-a
- Összes minősített befolyásnak minősülő részesedés a szavatoló tőkéjének 61%-a
- Könyv szerinti értéken számított
- Túllépések összegével csökkenteni kell a szavatoló tőkét
- Kivételek
  - más pénzügyi intézmény, befektetési vállalkozás, árutőzsdei szolgáltató, Tpt. szerinti elszámolóházi tevékenységet végző szervezet, befektetési alapkezelő, tőzsde, biztosító, viszontbiztosító, illetve a járulékos vállalkozás
  - hitelintézet tulajdonába csak átmenetileg, a szerzés időpontjától számított legfeljebb hároméves időtartamra, pénzügyi szolgáltatásból származó veszteségmérés céljából, illetőleg hitel-tulajdonrész csereügylet vagy felszámolás következtében került – elkülönítetten nyilvántartott és elkülönítetten kezelt, rendszeresen minősített – tulajdoni hányadokat

Speciális előírások

Ingyatlan befektetések korlátozása

- Szavatoló tőke 5%-a
- Kivételek: a közvetlen banküzemi célt szolgáló ingatlanok
- 3 éven belül el kell idegeníteni
  - hitel-ingatlan csereügylet,
  - a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XL. törvény (a továbbiakban: Cstv.) 56. § (2) bekezdése, és
  - a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény alapján megszerzett ingatlanokat

Befektetésekre vonatkozó egyéb korlátozások

- A hitelintézet – nettó értéken számított – összes befektetése nem haladhatja meg szavatoló tőkéjének száz százalékát.
- A hitelintézet nem szerezhets részeselet, illetőleg nem létesíthet tagsági viszonyt olyan vállalkozásban, amelynek tartozásaiért a részeselet mértékére való tekintet nélkül a hitelintézetre tulajdonosként korlátlan felelősség hárulhat.

Szavatoló tőke

A szavatoló tőke elemei

- a) jegyzett tőke,
- b) tőketartalék,
- c) eredménytartalék,
- d) lekötött tartalék,
- e) mérleg szerinti eredmény,
- f) általános tartalék,
- g) általános kockázati céltartalék,
- h) értékelési tartalék,
- i) alárendelt kölcsöntőke,
- j) kiegészítő alárendelt kölcsöntőke.

Alapvető tőkeelemek

Járulékos tőkeelemek

Kiegészítő tőkeelemek

Szavatoló tőke – alapvető tőkeelemek

Pozitív elemek

- a) befizetett jegyzett tőke, ideértve a következő részvényfajtákat és részjegyeket, ha megfelel a 6. pontban meghatározott feltételeknek:
  - **aa)** törzsrészvény,
  - **ab)** elsőbbségi részvény,
  - **ac)** dolgozói részvény,
  - **ad)** külön törvényben vagy jogszabályban meghatározott egyéb elsőbbségi jogot biztosító részvény,
  - **ae)** szövetkezeti részjegy,
  - **af)** befektetői részjegy,
- b) tőketartalék,
- c) lekötött tartalék,
- d) általános tartalék,
- e) általános kockázati céltartalék a kockázattal súlyozott kitettség értékek összegének 1,25%-áig,
- f) eredménytartalék, ha pozitív,
- g) könyvvizsgáló által hitelesített mérleg szerinti vagy évközi eredmény, ha pozitív, és nem tartalmaz semmilyen előrelátható kifizetést, vagy osztalékot,
- h) vegyes tulajdonságú befizetett jegyzett tőke, ideértve a kamatozó részvényeket, a visszaváltható részvényeket és mindazon jegyzett tőkébe tartozó részvényeket és részjegyeket, amelyek nem tartoznak az a) pont alá és megfelelnek a 7. pontban meghatározott feltételeknek
- i) alapvető kölcsöntőke.

Negatív elemek

- a) visszavásárolt saját részvények könyv szerinti értéke,
- b) immateriális javak,
- c) eredménytartalék, ha negatív,
- d) könyvvizsgáló által hitelesített mérleg szerinti eredmény, ha negatív, illetve évközi szavatolótőke-számítás esetén az évközi negatív eredmény,
- e) kockázati céltartalék – ide nem értve az általános kockázati céltartalékot – és az értékvesztés hiánya, azaz a mérlegen kívüli kötelezettségek és az eszközök helytelen értékelése miatt el nem számolt kockázati céltartalék, illetve értékvesztés összege (ideértve a könyvvizsgáló vagy a Felügyelet vizsgálata során feltárt céltartalékhiányt, illetve az el nem számolt értékvesztést is), amennyiben a hiány a szavatoló tőkéből más jogcímen nem kerül levonásra,
- f) a vegyes tulajdonságú befizetett jegyzett tőkének és az alapvető kölcsöntőkének a 14. pont szerinti korlátozások miatt figyelembe nem vehető része,
- g) a kereskedési könyvben nyilvántartott kevésbé likvid tételekre külön jogszabály alapján számított, jelentős veszteséget eredményező értékelési korrekciók (az Szmt. szerinti valós értékelés alá nem vont tételek esetében ezen értékelési korrekcióknak az elszámolt értékvesztés és megképzett céltartalék feletti többlete).

Szavatoló tőke – járulékos tőke

Pozitív elemek

- a) a nyereséges évben az elmúlt év(ek) elmaradt hozamkifizetésére is feljogosító, jegyzett és befizetett elsőbbségi részvények, továbbá minden egyéb részvény és részjegy, amely nem felel meg a 6. vagy 7. pontban foglalt feltételeknek,
  - b) értékelési tartalék,
  - c) alárendelt kölcsöntőke,
  - d) járulékos kölcsöntőke,
  - e) a 14. pontban meghatározott mértéket meghaladó vegyes tulajdonságú befizetett jegyzett tőke és alapvető kölcsöntőke,
  - f) ha a hitelintézet a hitelezési kockázatát belső minősítésen alapuló módszerrel számítja, akkor az elszámolt értékvesztés és a képzett kockázati céltartalék – ide nem értve az általános kockázati céltartalék – összegének a várható veszteség értékével csökkentett értéke a kockázattal súlyozott kitettség érték 0,6%-áig, ha ez a különbség pozitív.
16. Ha a hitelintézet a hitelezési kockázatát belső minősítésen alapuló módszerrel számítja, akkor az elszámolt értékvesztés és a képzett céltartalék a 15. pont f) alpontja szerinti határértéken túlmenően nem része a szavatoló tőkének.

Negatív elemek

az alárendelt kölcsöntőke figyelembe nem vehető része.

Beszámítási korlát

A járulékos tőke szavatoló tőkébe történő beszámíthatóságánál az alábbi korlátozásokat kell érvényesíteni:

- a) a figyelembe vehető járulékos tőke összege nem haladhatja meg az alapvető tőke összegének 100%-át,
- b) a járulékos tőkeként figyelembe vehető lejáráttal rendelkező alapvető, járulékos és alárendelt kölcsöntőke, valamint a járulékos tőkeként figyelembe vehető lejáráttal rendelkező részvények és részjegyek összegének az aránya nem haladhatja meg az alapvető tőke 50%-át.

Szavatoló tőke – kiegészítő tőke

- A kereskedési könyvben nyilvántartott pozíciók és kockázatvállalások, valamint a teljes tevékenységre számított devizaárfolyam- és árukockázat tőkekövetelményének fedezetére az alapvető és járulékos tőke mellett kiegészítő tőke is felhasználható.
- A kiegészítő tőkét a kiegészítő alárendelt kölcsöntőke és a járulékos tőkének a törvénybeli korlátozások miatt fel nem használható része alkotja.

Tőke megfelelés

- A szavatoló tőke nem lehet kisebb az előírt legkisebb jegyzett tőke összegénél.
- Tőke megfelelési mutató:
  - Szavatoló tőke / kockázatokkal súlyozott mérlegfőösszeg
  - legalább 8%
- Kereskedési könyv vezetési kötelezettség
- A hitelintézet [...] alapvetően piaci kockázatoknak kitett, kereskedési portfólióba tartozó befektetési eszközök, áruk pozíciói és az ezekkel kapcsolatos kockázatvállalások nyilvántartására kereskedési könyvet köteles vezetni.

Alárendelt kölcsöntőke

Jellemzők:

- Öt évet meghaladó lejáratú v. legkevesebb öt év elteltével felmondható
- Bevonható a bank adósságának rendezésébe
- Hátrasorolt kötelezettség: az adós felszámolása vagy csődje esetén a többi hitelező kielégítése után lehet kiegyenlíteni
- Tulajdonosok nyújtják
- A járulékos tőkeelemek része: erősíti a bank tőkét

Általános tartalék

- Képzése: adózott eredmény pozitív összegéből (10%)
- Felhasználása: adózott eredmény negatív összege esetén (veszteség összegéig, ill. általános tartalék összegéig)

Mentesítés feltételei:

- PSZÁF engedély
- Tőke megfelelési mutató 12% felett van
- Nincs negatív eredménytartalék
- Az eredménytartalék az általános tartalékba részben vagy egészben átcsoportosítható.

Általános kockázati céltartalék

- A hitelintézetnek a kockázatvállalással összefüggő előre nem látható, illetve előre nem meghatározható lehetséges veszteségeinek fedezetére
- A korrigált mérlegfőösszeg 1,25 %-áig
- Képzése már nem kötelező

Betétgyűjtés

- Passzív bankügyletek közé tartozik (értékpapír kibocsátás, jegybanki forrásszerzés, bankközi piacon történő forrásfelvétel)
- Betétügylet: betét gyűjtése és más visszafizetendő pénzeszköz nyilvánosságtól történő elfogadása
- Betétgyűjtő: tulajdonos, de visszafizetési kötelezettsége van
- Országos Betétbiztosítási alap

Betétgyűjtés

- Betételhelyezés: tulajdonos és bank **betéti szerződést** köt

Szabályozásra kerül:

- Kamatozás
- Lejárati idő
- Betét felmondása és körülményei

Mérleg, eredménykimutatás kapcsolata

- Ügyfelekkel szembeni kötelezettségek
- Fizetett kamatok (hitelintézetnél elhelyezett betétek után fizetett kamatok)
- Kapott kamatok (hitelintézet által elhelyezett betét)

Szabályzatok:

- Betétgyűjtéshez kapcsolódó szabályzat

Köszönöm a figyelmet!